

Indicatoren kwaliteit & impact

Amsterdam- Amstelland

Indicatoren kwaliteit & impact

Inhoudsopgave

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop	03
1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren	05
2. Samen op in Acut	10
3. Actie-overleg	20
4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM	25
5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling	35
Bijlage 1: Landelijke context	40
Bijlage 2: Overzicht indicatoren	46
Bronnen	50

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop

Deze rapportage gaat over vier jaar Veiligheid Voorop: de ontwikkelagenda om de vroegtijdige samenwerking in de samenloop van zorg en straf bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken.

De samenwerking van OM, politie, Raad voor de Kinderbescherming, 3RO en Veilig Thuis is geen doel op zich. Het doel is meer veiligheid voor (potentiële) slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Maar zoals het Verweij-Jonker Instituut laat zien in haar rapport Een Kwestie van Lange Adem is samenwerking tussen de betrokken organisaties wel een cruciale factor om dat doel te bereiken.

Wat hebben de samenwerkingspartners in die tijd aan inspanningen moeten leveren en wat hebben ze aan waarde kunnen realiseren uit de verbeteracties van Veiligheid Voorop?

Het gaat om de volgende verbeteracties: Samen op in Acuu (hoofdstuk 2), Actie-overleg (hoofdstuk 3), Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM (hoofdstuk 4) en Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (hoofdstuk 5).

Juist de praktische samenhang in “de loop van de zaak” versterkt de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom beginnen we daarmee (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 1 komt ook de kennisopbouw en aansturing via het ‘lerend netwerk’ van de Regionale Netwerken Zorg Straf aan de orde.

In bijlage 1 is een nadere toelichting te vinden op vorm en doel van de verbeteracties van Veiligheid Voorop (“de landelijke context”). Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Het gaat in deze rapportage niet om kwantificering van de opbrengst en investeringen in Veiligheid Voorop in de zin van een “harde p*q-berekening”. Vanuit het idee van een andere resultaatverantwoording (“anders verantwoord”) gaat het om:

- Inzichtelijkheid in benodigde inzet en inspanningen
- Plausibiliteit en waarde van resultaten (value case in plaats van business case)
- Transparantie van verbetermogelijkheden en leereffecten.

Met andere woorden: we willen inzichtelijk maken hoe (kwantitatieve) inzet en (kwalitatieve) opbrengst van de verbeteracties tot elkaar in verhouding staan. Ze moeten de samenwerkingspartners helpen hun werk beter te doen door de netwerksamenwerking te verbeteren. De rapportage is opgebouwd aan de hand van steeds drie elementen per verbeteractie:

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit door te voeren?
<i>Uitvoeringsinspanningen: meer en minderwerk</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit uit te voeren? Levert dat in het werkproces meer- of minderwerk op?
<i>Waarde</i>	Hoe laat de praktijk zien of de verbeteractie goed werkt?

Deze rapportage wil bijdragen aan een lerende en zich voortdurend verbeterende praktijk. Een kapstok bieden om in de regio verdere stappen te zetten, met impact op 'goed werk' en het daarmee verder terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat kan door een eventueel vervolg op deze rapportage te beleggen bij het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS), om 1) tot verbetervoorstellen te komen en 2) te laten zien welke inspanning nodig is om de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop goed in de haarvaten van elke samenwerkingspartner te laten doordringen én wat dat oplevert.

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Bij de start van het programma Veiligheid Voorop is regio Amsterdam-Amstelland aan de slag gegaan met de landelijk ondersteuner. In samenwerking met deze ondersteuner werden er al vele kleine stappen gezet op vroegtijdige samenwerking. Het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (RNZS) kreeg langzaam vorm en kwam meerdere keren bij elkaar. Echter, vanwege corona en personele wijzigingen binnen het netwerk lag het overleg van het RNZS een jaar stil. De partners werkten wel onderling door aan verbeterlagen, met name aan VT&ZSM en het actieoverleg (in Amsterdam afstemmingsoverleg), en op het gebied van stalking. De behoefte aan meer samenhang, samenwerking en coördinatie bleef echter.

“We zagen elkaar allemaal in verschillende groepjes op een gegeven moment. Maar waar zit nou de samenhang? We dachten: we moeten eigenlijk een groep hebben die gewoon elke maand bij elkaar komt en die dus de samenhang zo goed bij elkaar coördineert en elkaar bevraagt en elkaar weet te vinden”.

In april 2021 werd een doorstart gemaakt met het regionaal overleg. Vanwege de behoefte aan meer capaciteit en tijd om dit overleg succesvol en efficiënt te maken, werd een externe ondersteuner aangetrokken. Sindsdien komt het RNZS maandelijks bij elkaar met een vaste voorzitter vanuit het OM. Per organisatie zit er één afgevaardigde in het overleg. Elke afgevaardigde heeft ook een vaste collega die kan waarnemen. De externe ondersteuner richt zich op het structureren en concretiseren van ideeën, het inspireren vanuit de landelijke ontwikkelingen, de slag maken van organisatie naar netwerkdenken, en het ontlasten van de voorzitter.

Vanuit dit maandelijkse overleg heeft Amsterdam-Amstelland een unieke werkwijze ontwikkeld ten aanzien van Veiligheid Voorop. Ze hebben de vrijheid genomen om in hun netwerk te bespreken en duiden op welke punten samenwerking belangrijk wordt geacht. De vier verbeteracties dienen ter inspiratie voor het netwerk, maar zijn niet heilig. Vanuit de praktijk brengen de verschillende partners thema's en/of ideeën in in het maandelijks overleg om samenwerking op te zoeken. Vervolgens wordt samen gekeken of en hoe dit kan worden geïmplementeerd. Per thema worden twee trekkers aangewezen uit het overleg. Met elkaar zijn zij verantwoordelijk voor de voortgang van het thema. Het is vervolgens aan alle betrokken afgevaardigden om dit binnen hun eigen organisatie op te zetten. Op deze wijze worden verbeterlagen direct toegepast op

bestaande werkprocessen. Werkt de verbetering? Dan wordt dit gemeld in het volgende overleg. Werkt het deels? Dan wordt er in het overleg bekeken waar het kan worden verbeterd. Werkt het niet? Dan stoppen ze er weer mee. Over het algemeen worden voor de verschillende thema's niet eerst aparte overlegstructuren, werkgroepen, pilots of projectplannen gecreëerd (behalve voor bijvoorbeeld grote thema's zoals VT/ZSM en Stalking). Ook de verslaglegging van het maandelijks overleg vindt grotendeels kort, bondig en puntsgewijs plaats door middel van e-mails (met bijvoorbeeld als uitzondering het Jaarplan).

“Amsterdammers gaan bij elkaar zitten, tikken de afspraken af en dan neemt iedereen het mee naar de eigen organisatie”.

Tijdens de maandelijks overleggen gaan partners diep in op praktijkbehoeften, strategie en ontwikkeling, maar koppelen dit direct aan de uitvoering. De samenhang tussen alle verbeterlagen en het blijvend verbeteren ontstaat hierdoor 'in de praktijk'. Zoals de externe ondersteuner vertelt:

“De samenhang is niet een agendapunt. Het is meer doordat je elke keer een onderwerp bij de hand neemt en de andere even kort aan stipt, ontstaat er samenhang. Dus de stap naar hoe zitten de verbeter acties aan elkaar gelinkt? En waar kunnen we daar nog wat op? Dat is niet de stap die Amsterdam bewust maakt, maar dat gebeurt wel, want je bent elke maand bij elkaar. Dus het is door het te doen. Het is eigenlijk een beetje de bijkomstigheid van het maandelijks overleg”.

Uit de praktijk 1.1. Actuele verbeteractiviteiten in de regio Amsterdam-Amstelland

De regio Amsterdam-Amstelland kent de volgende uitwerking van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop:

- Samen op in Acut: Samenwerking tussen VT en Politie bij acute onveiligheidsituaties vond al plaats vóór Veiligheid Voorop. De regio hanteert daarom een andere aanpak dan landelijk voorgesteld. De regio werkt Samen op in Acut uit per 'doelgroep/thema'. Vooralsnog betreft dit stalking, THV en ouderenmishandeling (zie volgende paragraaf).
- Actieoverleg: Het actieoverleg is niet opgezet zoals bedoeld omdat er binnen de regio meer behoefte is aan het bestaand Afstemmingsoverleg waarin vastlopende casuïstiek wordt besproken.
- VT + ZSM: Tijdens kantooruren is er fysieke aanwezigheid van VT bij kantoor ZSM in het hoofdkantoor van de politie opgezet.
- Strafbare Kindermishandeling: Een whatsappgroep tussen betrokken partners is opgericht om elkaar te alarmeren wanneer er vermoedens zijn van strafbare kindermishandeling. Binnen afzienbare tijd vindt er dan gezamenlijk overleg plaats over de casus. Binnen het RNZS wordt kindermishandeling ook wel aangeduid als een 'doelgroep' binnen Samen op in Acut. In deze rapportage heeft het thema een apart hoofdstuk.

Daarnaast werkt de regio vanuit hun eigen (praktijk)behoefte op meer thema's dan alleen de vier verbeteracties. Ze zijn ook samenwerkingen aangegegaan op het gebied van:

- Stalking: Een aparte werkgroep is opgezet om te komen tot een regionaal werkproces. Hierin is een drie- gesprek (Politie, OM en VT) bij SASH hoog inschattingen bedacht en ontwikkeld.
- Ouderenmishandeling: In navolging van de methodiek bij strafbare kindermishandeling is er bij wijze van proef een whatsappgroep tussen betrokken partners opgericht om elkaar te alarmeren wanneer er vermoedens zijn van ouderenmishandeling. Binnen afzienbare tijd vindt er dan gezamenlijk overleg plaats over de casus.
- THV: Een regionaal toepasselijk werkproces is in kaart gebracht naar aanleiding van de aansluiting van VT op ZSM. Het betreft het aan elkaar verbinden van de VT op ZSM processen aan de reeds bestaande samenwerking bij THV tussen VT en Politie. Zo wordt het OM ook aan een THV beoordeling gekoppeld.
- Licht verstandelijk beperkte (LVB) slachtoffers en delinquenten: Er wordt op dit moment verkend hoe LVB meer aandacht kan krijgen binnen Veiligheid Voorop Amsterdam en de partners. Het is als prioriteit opgenomen binnen VT op ZSM. Diverse trainingen en een podcast zijn in de maak.

De samenwerkingen op het gebied van Stalking, Ouderenmishandeling en THV worden gezien als uitwerkingen van Samen op in Acut door de regio en tegelijkertijd als mini actie overleggen.

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Vanwege de unieke werkwijze van Amsterdam-Amstelland is het onderscheid tussen ontwikkeling en uitvoering op de samenhang van de verbeteracties moeilijk te duiden. Ontwikkeling en uitvoering op samenhang vindt tijdens het maandelijks RNZS plaats. Dit maandelijks overleg wordt niet ervaren als meerwerk. Het valt onder de noemer 'het hoort bij mijn baan om te doen wat nodig is'. Als dit samenwerking opzoeken met ketenpartners betekent, dan valt dat onder reguliere werkzaamheden. Sterker, zo lang de focus ligt op de samenwerking en niet op het 'deelnemen' aan werkgroepen, is er vanuit de ketenpartners meer ruimte en tijd voor. Ook de 'platgeslagen' opzet van het maandelijks overleg, waarin strategie, ontwikkeling en uitvoering wordt besproken, met weinig administratieve lasten zorgen voor minimaal meerwerk voor betrokken ketenpartners.

Meerwerk op de samenhang van de verbeteracties is, met enige reserve, wel te ontwaren bij de voorzitter van het maandelijks overleg. Ondanks dat de samenwerking opzoeken onderdeel is van reguliere werkzaamheden voor de voorzitter (of deze nou door het OM wordt geleverd of een andere ketenpartner), is zijn pro-actieve, stuwende kracht een zeer belangrijke factor in het succes van het overleg. De energie, denkkracht en tijd die hier voor de voorzitter inzit, kan als meerwerk worden bestempeld. Ten slotte wordt er meerwerk gesignaleerd in het informeren, betrekken en activeren van de collega's in de thuisorganisatie. Dit meerwerk geldt in ieder geval voor de afzonderlijke verbeteracties (hierover in de volgende hoofdstukken meer), maar is een element dat ook in het algemeen geldt voor het implementeren van het gehele programma Veiligheid Voorop.

“Ik denk dat het knelpunt er in zit dat wij (deelnemers maandelijks overleg, auteur) elkaar nu heel goed kunnen vinden. Maar ja, je hebt natuurlijk nog ook een partner met heel veel collega's die erin werken. Hoe zorgen we dat bepaalde processen, richtlijnen en dergelijke in alle instanties ook echt bekend worden dat ze ermee gaan werken. Daar zit nog wel een steeds een uitdaging en kost heel veel tijd”.

Vanwege de ad-hoc en praktische insteek van het RNZS in Amsterdam-Amstelland is monitoring en evaluatie nog beperkt. Inverdieneffecten tussen de verbeteracties die minder werk opleveren zijn daarom (nog) niet zichtbaar en/of moeilijk te benoemen. Echter, een mooi voorbeeld van hoe de verschillende verbeteracties ter inspiratie kunnen dienen, zien we bij het thema ouderenmishandeling. Door het succes van de whatsappgroep die is opgezet met betrokken partners bij Strafbare Kindermishandeling, is besloten om ook een dergelijke groep op te richten voor incidenten waarbij ouderenmishandeling een rol speelt. Zoiets simpels als een app-groep zorgt voor zeer arbeidsarme vroegtijdige samenwerking.

1.3 Waarde

Alle ketenpartners zien grote waarde in de afzonderlijke verbeteracties en verwachten ook dat de samenhang tussen de acties uiteindelijk de 'loop van de zaak' positief beïnvloedt. Het vergt echter nog meer tijd om de acties strak op elkaar aan te laten sluiten, overlap te reduceren en hiermee efficiënter de samenwerking op te zoeken in de loop van de zaak. Enkele belangrijke uitkomsten die het RNZS al heeft gerealiseerd zijn:

1. Substantiële aanpassingen in werkprocessen
"Door de korte lijnen hebben we grote slagkracht".
2. Vergroot bewustzijn van mogelijkheden voor samenwerking
"We denken nu eerder na over wie we erbij kunnen betrekken".
3. Partners kennen elkaar en elkaars werk beter en weten elkaar te vinden
"Die toegevoegde waarde zit wel echt bij het samenkomen".

Tegelijkertijd realiseren de ketenpartners zich ook dat hun unieke handelingswijze in het implementeren van Veiligheid Voorop enkele nadelen met zich meebrengt. Zoals eerder benoemd vindt er nog weinig monitoring en evaluatie plaats in de gebruikelijke zin van het woord. Dit betekent dat de acties borging technisch kwetsbaar zijn. Daarnaast is er vanwege de praktijk gestuurde aanpak weinig zicht op hoe de Amsterdamse verbeteractiviteiten in hun geheel bijdragen aan 'de loop van de zaak'. "Wordt er overkoepelend aan de juiste knoppen gedraaid?" klinkt de vraag. Of blijven de gunstige effecten van de verbeteractiviteiten beperkt tot de specifieke werkprocessen? Ten slotte benoemen ketenpartners de kwetsbaarheid van het proces vanwege de afhankelijkheid van de juiste mensen op de juiste plek. In de afgelopen jaren hebben er al meerdere keren wisselingen plaatsgevonden binnen het RNZS-netwerk, waardoor afspraken niet geborgd bleken en/of enthousiaste 'stuwende krachten' ontbraken. Regelmatig begint het proces dan weer van voren af aan.

2. Samen op in Acuu

2.1 Ontwikkelinspanningen

De verbeteractie Samen op in Acuu bleek een vreemde eend in de bijt bij regio Amsterdam-Amstelland. De schaalgrote van de regio maakte het onder andere gecompliceerd om in te richten. De capaciteit van Veilig Thuis die ingezet kan worden op spoed is veel beperkter dan de capaciteit van de politie. Daarnaast waren de politie en Veilig Thuis in de regio al ingesteld op vroegtijdig contact bij een acute situatie van onveiligheid. Met name het voormalige Kenniscentrum Huiselijk Geweld speelde hier een belangrijke rol in.

“Voorheen hadden wij toen het kenniscentrum HG en hadden we eigenlijk sowieso bij acute onveiligheid altijd korte lijntjes. De politie belde dan eigenlijk met ons, we zitten hier in deze situatie. Het liep bij ons in de regio ook al vrij lang heel goed”.

Tijdens de loopduur van het programma Veiligheid Voorop werd echter besloten om het centrale Kenniscentrum Huiselijk Geweld te ontbinden. Binnen de Politie volgde hiertoe een reorganisatie waarbij alle teams een Zorg en Straf regisseur hebben gekregen. Dit proces is nog in volle gang. Deze decentralisering heeft volgens onze respondenten tot een herstart geleid rondom de inrichting van samenwerking tijdens ‘het gouden uur’.

Binnen het RNZS werd opnieuw gekeken naar hoe Samen op in Acuu het beste kon worden vormgegeven. De coördinatie en stuwende kracht van de voorzitter wordt genoemd als een belangrijke factor in deze ontwikkeling. Tegelijkertijd was er ook tijd nodig om het thema én elkaar nog beter te leren kennen. De landelijke toolkit op het gebied van Huiselijk Geweld werd door meerdere ketenpartners gebruikt. Bij de politie werden er nog extra trainingen gegeven aan enkele honderden medewerkers voor deskundigheidsbevordering (zie Uit de Praktijk 2.1).

Door vele overleggen binnen het netwerk en door de leden van het netwerk binnen hun eigen organisatie, zijn er verbeteringen in meerdere werkprocessen aangebracht; op geheel eigen wijze, passend bij de regio.

“Dus wij hebben in Amsterdam gezegd van ja, dat Samen op in Acuu. Misschien moeten we dat eigenlijk wat meer op doelgroepen proberen te plakken. Samen op in Acuu is dus niet zo als zodanig apart benoemd of apart vanuit dat perspectief neergezet, veel meer vanuit de samenwerking rond die doelgroepen”.

De 'doelgroepen' waar Samen op in Ac uut voor is opgezet binnen de regio betreffen: Stalking-zaken, THV-zaken, Ouderenmishandeling en Kindermishandeling. De eerste drie doelgroepen komen in dit hoofdstuk aan bod. De 'doelgroep' kindermishandeling wordt apart besproken in Hoofdstuk 5.

Uit de praktijk 2.1. Overzicht Deskundigheidsbevordering Huiselijk Geweld en Kindermishandeling binnen politie

Binnen het SIP Zorg & Veiligheid eenheid Amsterdam worden meerdere thema's genoemd waarvoor deskundigheidsbevordering wordt gevraagd. Huiselijk Geweld en Strafbare Kindermishandeling zijn hier onderdeel van. Het SIP ondersteunt de teams breed door middel van korte workshops op de geprioriteerde thema's.

2019: Landelijke training slachtofferrechten aan operationele collega's op de teams. Specifiek aandacht voor slachtoffers van huiselijk geweld en stalking. Totaal 2776 collega's

2019/2020/2021: Op verzoek van operationele collega's de volgende aanvullende workshops aangeboden in Amsterdam
Huiselijk Geweld:

Hoe vaak ben jij gefrustreerd na een HG-melding en heb je het gevoel niets te kunnen betekenen? Hoe vaak heb jij gedacht: "waarom gaat dit slachtoffer niet gewoon weg?!" In deze workshop maak je kennis met huiselijk geweld vanuit het oogpunt van het slachtoffer. Waarom blijft iemand in een gewelddadige situatie? Is dit een bewuste keus of niet? Je leert over de spiraal van geweld en krijgt praktische tips over wat je vanuit jouw rol kunt doen om toch het verschil te maken. Duur: 2 uur

Stalking:

Herken jij een melding van stalking? Kun je inschatten of een melding van stalking aanleiding geeft tot ongerustheid? Wat kun je doen en wie heb je daarbij nodig? In deze workshop krijg je antwoord op deze vragen en wordt het SASH-formulier toegelicht. Aan de hand van casuïstiek bekijken wij waar het goed ging, waar winst te behalen is én wat je kunt doen om het slachtoffer bij te staan. Duur: 2 uur

Huiselijk Geweld en Stalking werden vaak samen gegeven bij een team in Amsterdam. Tijdens corona werden deze workshops online vervolgd. Totaal 2047 collega's

LVB:

Hoe herken je iemand met een licht verstandelijke beperking? Waar let je op en waar vraag je naar? Verschillende collega's binnen de eenheid Amsterdam zijn opgeleid om op een juiste manier verdachten en slachtoffers met een LVB te horen. Wat nou als jij niet tot een van deze collega's behoort en toch in aanraking komt met personen met een Licht verstandelijke beperking. Wat zijn de do's en don'ts? Duur: 2 uur
Totaal 66 collega's (vanwege de focus op Stalking en Huiselijk geweld werd LVB niet online voortgezet tijdens corona)

2021: Intervisiebijeenkomsten specifiek voor de casusregisseurs Stalking. Met als doel het stimuleren van het delen van kennis en ervaringen zodat casusregisseurs zich bewust worden wat casusregie inhoudt en wat dat van hen persoonlijk vraagt en van elkaar kunnen leren over de aanpak van complexe stalkingszaken.

Totaal 52 collega's

Bron: Interview Politiedewerker en Politie Amsterdam (2020) Workshops Zorg & Veiligheid Programma overzicht

Stalking

Stalking was het eerste thema waarop vroegtijdige samenwerking werd gezocht. De ketenpartners zien dit als een vorm van Samen op in Ac uut. Voor zaken waarbij de politie met het SASH-screeningsinstrument de risico's als hoog inschat, wordt een drie-gesprek geïnitieerd tussen OM, Politie en VT. Het werkproces is vastgelegd tussen de verschillende ketenpartners.

“Bij stalking is het idee dat de politie eigenlijk contact zoekt met één van onze gedragswetenschappers. Dus er is gewoon een werkproces afgesproken wie je moet bellen om ons eerste contact te leggen, om het drie-gesprek te organiseren. Het zijn vooral de gedragswetenschappers die de spil zijn vanuit Veilig Thuis en de uitvoerende collega's van wie de casus is. Die worden dan ook vooral door de gedragswetenschappers meegenomen in dat proces”.

De ontwikkeling van deze samenwerking komt met enkele obstakels tot stand. Men meldt dat het in de praktijk nog niet altijd optimaal verloopt.

“Praktisch gezien loopt het nog wel eens mis. Dan heb je bijvoorbeeld een officier die de zaak heeft, die moet dan maar net ook de gedragswetenschapper kunnen bereiken. Of de politieagent moet ook maar net op dat moment tijd hebben. De politie heeft natuurlijk vaak haast, want die zitten met aangehouden verdachten, dus die willen dan natuurlijk gewoon verder”.

Samenwerking met andere partners is dus nog niet volledig vanzelfsprekend. Enige onduidelijkheid tussen de partners over machtigingen en verantwoordelijkheden speelt hierin ook een rol. Zo verwachten politie en OM dat Veilig Thuis meer capaciteit ter berde brengt, meer informatie deelt en de leiding pakt in het betrekken van andere ketenpartners zoals de Jeugdbescherming. Terwijl Veilig Thuis aangeeft capaciteitsproblemen te hebben, gebonden is aan wet-en regelgeving en hun termijnen vaak niet synchroon lopen met termijnen bij ketenpartners. Ook geven VT-medewerkers aan voorzichtig te willen zijn in het delen van informatie vanwege onbekendheid met hoe deze informatie wordt meegenomen in bijvoorbeeld afdoeningsbesluiten en of dat tot klachten kan leiden.

Het RNZS grijpt deze belemmeringen vaak aan om juist weer een stap verder te komen. Het past bij het praktijk gestuurde proces van de regio waarbij ze bij obstakels kijken hoe ze kunnen aanpassen of verbeteren. Dit betekent dat ze ondertussen bij veel stalkingszaken in ieder geval al wél vroegtijdige samenwerking kennen.

THV

Het samenwerken bij een THV-beoordeling bestond in Amsterdam-Amstelland al voor het programma Veiligheid Voorop. In principe voerden politie en VT een THV-beoordeling altijd al gezamenlijk uit. Het OM werd hier echter nog niet bij betrokken. Met de landelijke toolkit en het landelijke werkproces THV als input is het RNZS aan de slag gegaan met het doorspreken en vastleggen van het regionale werkproces bij een THV mét inclusie van het OM bij ZSM. De leden van het RNZS hebben overleg gevoerd over welke stappen men moet doorlopen bij een mogelijk THV, wie welke verantwoordelijkheid heeft, en waar de contactmomenten liggen. Het nieuwe werkproces is volledig uitgewerkt en op schrift gezet (zie bijvoorbeeld de rol van VT in Uit de Praktijk 2.2). Ook bij dit werkproces blijkt dat korte lijnen en elkaar kennen het belangrijkste zijn. “We kennen elkaar, we weten elkaar te vinden. Dat werkt het allerbeste”.

Uit de praktijk 2.2. Werkproces bij Veilig Thuis in geval van beoordeling THV

- Dit betreft een gedeelte van het werkproces voor betrokken Veilig Thuis-medewerkers in geval van een politiemelding waarbij een beoordeling voor THV moet worden gestart. -

FO Route:

1. Politie belt met de FO van VT, via nummer: 020-.....
2. FO: noteert naam van de betrokkenen, de wijkagent die heeft gebeld met telefoonnummer en cellencomplex waar aangehouden verdachte zit en meldt de beoordeling bij THV-dienst en bij WB van de dag.
3. FO die de melding heeft aangenomen, draagt zorg voor invoeren dossier (checken bij secretariaat- aangehouden verdachte,), vult in bij spoedscreening: dat het gaat om beoordeling THV en doet zo snel mogelijk de verrijking, welke wordt gemaïld naar degene die de beoordeling doet.

Alert zijn of een politiemelding die via de postbus binnen komt, voldoet aan de 3 criteria om een beoordeling te starten:

1. ernstig en onmiddellijk gevaar
2. meer dan incidenteel aanwezig
3. 18+.

- Een beoordeling kan gestart worden door met de wijkagent die THV-dienst heeft in betreffende district contact op te nemen. Er zijn 4 districten van de politie waarbij in elk district 1 wijkagent THV-dienst heeft in de ochtend en de middag. Als je twijfelt overleg met de WB.

Werkwijze THV-beoordeling B0:

- Bij vraag om beoordeling door Wijkagent, gaan we ernaartoe! Geen discussie aan de telefoon, ga eropaf! Blijkt er op het bureau dat er sprake is van psychiatrie (waarbij je expertise van Vangnet nodig hebt) of het blijkt meer een onderdak vraag dan Vangnet (D1) bellen om aan te sluiten.
- Degene die THV-dienst heeft, belt de dienstdoende THV-agent en stemt af waar gestart wordt. Dat kan zijn in het cellencomplex of op HB. Vraag uit of er direct gestart kan worden. Kan de aangehouden verdachte gesproken worden en is er een afspraak met de thuisblijver.
- Voordat je wegrijdt, check jezelf nog even in Clavis of betrokkenen bekend zijn en wat laatste besluit is geweest.
- De THV-dienst is binnen 1 uur ter plaatse.
- Tijdens de beoordeling ga je in gesprek met betrokkenen, aangehouden verdachte op het politiebureau, met de achterblijver en wanneer aanwezig met de kinderen in de thuissituatie.
- We introduceren ons als medewerker Veilig Thuis. Hou de introductie kort, bij het niet opleggen van THV kan je uitleggen wat onze rol bij het vervolg zal zijn. Wel belangrijk is om aan te geven (als dit niet wordt verteld door de politie): THV is een bestuurlijke maatregel en een middel/instrument om hulpverlening in te zetten en rust en veiligheid te creëren voor alle betrokkenen. THV-beoordeling staat los van strafrecht maar er kan wel samenloop zijn.
- Vraag aan betrokkenen naar evt. alreeds betrokken hulpverlening, met naam en telefoonnummer welke je toevoegt aan ons

beoordelingsformulier. Noteer ook goed de contact gegevens van de betrokkenen zelf.

- Na de gesprekken wordt het RIHG ingevuld door politie waarbij VT assisteert vanuit onze expertise. En wordt er besloten wel of geen THV.
- Na de beoordeling vult VT het eigen beoordelingsformulier in. (Tip: tijdens de beoordeling is het handig een leegbeoordelingsformulier mee te nemen en alle kopjes in te vullen. Geeft ook een goede leidraad voor het gesprek).
- Als er een THV is opgelegd, reik je aan de uithuisgeplaatste de brief van de Blijf uit, zodat de UHG ook zelf contact kan leggen met de Blijf-THV-team. Ben je niet zelf bij de uitreiking vraag dan aan de THV-wijkagent of hij de brief aan de UHG wil geven.

Wanneer geen THV wordt opgelegd:

Maakt VT-veiligheidsafspraken. Wees er alert op dat de aangehouden verdachte meestal diezelfde dag naar huis gaat. De beoordeling THV gaat dan over in een spoedinterventie. Breng hiervan de WB die bij de spoed zit van op de hoogte, zodat wanneer nodig een spoeddienst medewerker kan aansluiten.

- Wanneer er geen THV wordt opgelegd volgt er onderzoek VT. Met Blijf ambulans kan er opgetrokken worden tijdens het onderzoek.

Bron: Veilig Thuis 2022. Werkproces THV-beoordelingen door Veilig Thuis

Ouderenmishandeling

Het thema ouderenmishandeling is recent op tafel gekomen binnen het RNZS. Gezien het feit dat ze Samen op in Acuuut behandelen vanuit het perspectief van 'doelgroepen', stelden ze zichzelf onlangs de vraag welke doelgroepen er over het hoofd worden gezien. Ouderenmishandeling blijkt een terugkerend en groeiend probleem in Amsterdam-Amstelland. Een recente casus in de regio benadrukte het belang. Bij deze 'chronische' casus speelden er zich al jaren incidenten af binnen een huishouden. Alle betrokken ketenpartners hadden onderbuikgevoelens, al jarenlang, over dat het niet goed zat en ging. Maar ze wisten allemaal niet goed hoe door te pakken. Uiteindelijk heeft de dochter haar moeder omgebracht. Het RNZS heeft deze casus aangegrepen voor verandering op dit specifieke thema.

“We zeiden tegen elkaar: hier willen we iets anders mee. We willen op een ander moment met elkaar kunnen afstemmen in plaats van als het al te laat is. Dus dit is echt nog een beetje zoeken en een beetje proeven. En we ontlenen dan de methode aan de andere overleggen. Het is nog kijken of dit succesvol kan zijn”.

Vanwege het succes met de whatsappgroep voor strafbare kindermishandeling is in korte tijd besloten om als proef ook een dergelijke appgroep op te richten voor ouderenmishandeling wanneer er strafbare elementen in de casus zitten. Deze groep is nog maar zeer korte tijd actief, dus op waarde schatten is nog niet mogelijk. Maar de partners verwachten een gelijk succes als bij Strafbare Kindermishandeling.

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Zoals besproken in het hoofdstuk 1 werkt de regio Amsterdam-Amstelland pro-actief, ad-hoc en praktijkgericht. Dit betekent dat veel van de verbeteractiviteiten direct worden meegenomen in bestaande werkprocessen of minimale inspanning vereisen om te implementeren. Daarbij vindt er geen vastomlijnde monitoring en evaluatie plaats. Het meer en/of minderwerk is hierom moeilijk te duiden voor de verschillende partners. Enerzijds kost vroegtijdig overleg uiteraard tijd, anderzijds ervaren ze dat casussen soms minder vastlopen of sneller zijn afgehandeld door de verschillende Samen op in Acuuut acties. Het RNZS is van plan in 2022 meer regie te krijgen op cijfers over onder andere tijd, capaciteit, casuïstiek en resultaten.

2.3 Waarde

De veranderingen in de werkprocessen rondom stalking, THV en ouderenmishandeling worden hoog gewaardeerd binnen het netwerk. De coronapandemie heeft uiteraard de processen bemoeilijkt. Tegelijkertijd ervaaarde men in die periode juist ook het gemis van samenwerking. De voorzitter signaleert: “Het was eigenlijk wel heel mooi dat zo’n web van netwerkjes er was, even stil werd gelegd door corona, en dat je het dan dus daadwerkelijk mist”. Men ziet met name hoe men elkaar beter kent, elkaars werk beter kent en begrijpt en dat men elkaar hierdoor sneller weet te vinden. De contacten worden eerder en makkelijker gelegd. Succesvolle casuïstiek kunnen de partners echter weinig aanwijzen. Sterker nog, het blijkt dat binnen het RNZS casussen die goed gaan, of successen die worden behaald door de vroegtijdige samenwerking, niet als zodanig worden benoemd tijdens de maandelijkse overleggen. Men vindt dat het ‘gewoon bij het werk hoort’. Terloops worden tijdens de interviews echter enkele

voorbeelden genoemd. Zo wordt er een zaak benoemd waarbij een THV afliep maar de veiligheid van vrouw en kinderen nog niet gegarandeerd kon worden. De burgemeester geeft aan dat de desbetreffende man wat haar betreft niet naar huis mag. Toen kwamen de verschillende partners direct fysiek bij elkaar en doorliepen ze met elkaar de mogelijke stappen die konden worden genomen door elke ketenpartner. Uiteindelijk kiest men niet voor een verlenging van het THV maar worden in afstemming met de burgemeester de vrouw en haar kinderen in een hotel geplaatst (door gebrek aan ruimte bij de Blijf-groep).

Dat dit voorbeeld niet alleen staat, staat voor de partners buiten kijf. Men voelt, ervaart en weet dat de vroegtijdige schakeling met elkaar uiteindelijk positieve uitwerking heeft op zaken. Tegelijkertijd is de roep om opschaling, verbetering, doorontwikkeling en sturing groot. Het liefst willen ze continu met elkaar in overleg kunnen, direct, zonder gedoe over machtigingen, verantwoordelijkheden, of capaciteit. "Een family justice centre bijvoorbeeld", zegt een geïnterviewde, "waarbij we allemaal een loketje hebben zodat we continu bij elkaar langs kunnen lopen".

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

Bij de doorstart in april 2021 van het RNZS kwam het Actieoverleg weer op de agenda te staan. Het kwam echter zeer moeizaam van de grond. In Amsterdam bestond namelijk al een Afstemmingsoverleg tussen partners over vastlopende casuïstiek. Twee thematrekkers werden daarom aangewezen (van het OM en VT) om aan de slag te gaan met het Actieoverleg. In november 2021 werd op hun initiatief het Afstemmingsoverleg geëvalueerd. Hiervoor werden gesprekken en een postersessie georganiseerd waarbij alle partners aanwezig waren. Als input werd gebruik gemaakt van de documenten uit de landelijke bundel Actieoverleg van Veiligheid Voorop en de opgestelde uitgangspunten voor het overleg vanuit RNZS. Het doel van de evaluatie was om te kijken hoe het bestaande Afstemmingsoverleg voor vastlopende casuïstiek kon worden omgezet naar een Actieoverleg zoals beoogd door Veiligheid Voorop. Echter de vragen namen hierdoor toe en er werden moeizaam antwoorden gevonden.

“Het begint al bij het verzamelen van casuïstiek. Wie gaat? Wie is daar de eigenaar over? Wie is de voorzitter? Willen we meer afstemmen of willen we dit actie overleg noemen? Hoe ziet het overleg eruit? Welke vragen worden er gesteld? Wat mogen we delen? Wat mogen we niet delen? Wie nodigen we uit? Al die vragen hebben we een soort van opgeknipt en in dat eerste overleg met elkaar besproken. Daar zijn toen antwoorden uitgekomen of eigenlijk open vragen, want die waren er veel. En toen hebben we in februari 2022 snelkooksessies gedaan. We hebben die open vragen weer opgedeeld en geprobeerd met elkaar daar een antwoord op te geven en met een format te komen van dit is hoe we het gaan doen, maar het bleek allemaal zo ingewikkeld dat we nu nog steeds op dezelfde voet doorgaan als dat we al deden”.

Zo is er besloten om (voorlopig) het Actieoverleg niet in te richten zoals in de ontwikkelagenda wordt beoogd. Het behoud van het zogenaamde wekelijkse Afstemmingsoverleg blijkt zinvoller. Een belangrijke reden hiervoor is dat de regio Amsterdam-Amstelland de overige verbeteractiviteiten die ze uitvoert voor bijvoorbeeld stalking, THV, strafbare kindermishandeling en bij ZSM ervaart als mini-actieoverleggen. De behoefte bestaat dan om in het Afstemmingsoverleg vastlopende casuïstiek te bepreken. Ook wil de regio de actieoverleggen zo dicht mogelijk op de casuïstiek organiseren wat de vraag oproept of dat regionaal of per district moet worden ingericht. Dit heeft namelijk grote gevolgen voor regionale partners zoals OM, VT en 3RO die dan bij meerdere overleggen zouden moeten aansluiten.

Dit neemt niet weg dat de regio actief aan de open vragen vanuit de snelkooksessies werkt (zie quote hierboven). Het netwerk heeft negen ontwikkelvragen geformuleerd die ze per stuk proberen op te lossen of uit te werken (zie Uit de Praktijk 3.1). Ook hebben ze voor zichzelf als doel gesteld om te monitoren in hoeverre de door Amsterdam gekozen werkwijze op thema's acties af te stemmen voldoende is.

Uit de praktijk 3.1. Samenvatting van ontwikkelvragen rondom Actieoverleg Amsterdam-Amstelland

Dilemma 01:	Waar gaan de casussen heen die vastlopen als deze niet meer in dit overleg worden besproken. (meer aan de voorkant moet wel betekenen aan de achterkant minder!)
Evaluatie	Er is behoefte om “meer aan de voorkant” te komen en wordt de vraag gesteld of het huidige afstemmingsoverleg wel op het juiste moment in het proces zit. Het lijkt meer over vastlopende casuïstiek te gaan dan om vroegtijdig afstemmen. Na de acute onveiligheidsfase zou vroegtijdige afstemming beter passen.
Dilemma 02:	Welke deelnemers vast aan tafel en wie schuift aan op verzoek. Wat mag ik wanneer delen?
Evaluatie	Aan laten schuiven van deelnemers wordt als ingewikkeld ervaren omdat men niet helder heeft welke informatie met welke partner gedeeld mag kan worden.
Dilemma 03:	Hoe kan de selectie of filter verbeterd worden?
Evaluatie	Criteria zijn redelijk helder, maar bij het inbrengen ontstaat discussie. Oplossingen hiervoor is de filter aan de voorkant beter te organiseren.
Dilemma 04:	Hoe verhouden de huidige overleggen zich tot elkaar, zie ook dilemma 01.
Evaluatie	Veel onduidelijkheid over welke tafels er nu zijn en met welk doel. Dit om vooral ook de route van casuïstiek te bepalen.
Dilemma 05:	Welke stappen doorloopt nu eigenlijk een casus van signaleren voor actieoverleg tot behandeling in actie overleg en afsluiten cq overdragen.
Evaluatie	Het is een lopend overleg en iedereen weet wel ongeveer hoe het gaat. Toch is de conclusie dat inzicht in de werkafspraken en processtappen niet heel scherp zijn. Om kleine verbeterstappen te maken is het van belang deze ruis eruit te halen. Tevens de vraag waarom VT veel uitvoeringstaken uitvoert en hoe dit evenwichtiger te verde-len.
Dilemma 06:	Welke (dubbel) rollen zijn er in een actie overleg en verstaat iedereen hier hetzelfde onder?
Evaluatie	Uit de evaluatie is dit processtap niet als punt naar voren gekomen, maar wel over wat de term regie betekent. Eén voorgesteld uitgangspunt voor actieoverleg is: “Bij start wordt bepaald wie de regie heeft”. Niet alleen regie is een verwarrende term, maar ook andere taakopvattingen van de deelnemers en hun rollen.
Dilemma 07:	Op welke wijze willen en mogen we registreren? Is het mogelijk om PVA op te nemen in de rapportage.
Evaluatie	Huidige wijze van registratie past niet bij behoefte om ook opvolging van acties te monitoren. Een format voor rapportage zou helpend zijn om de juiste zaken vast te leggen.
Dilemma 08:	Hoe kunnen we er continue voor zorgen dat de deelnemers voldoende kennis van elkaars werk (ketengericht) hebben en daarmee elkaar nog meer kunnen versterken bij de mogelijke interventies.
Evaluatie	In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. Toch is in de verschillende reactie en gesprekken bij de posters dit punt opgevallen door de gespreksleider.
Dilemma 09:	Hoe kunnen we er periodiek voor zorgen dat het actie overleg zich blijft verbeteren en het juiste blijft doen.
Evaluatie	In de evaluatie is dit niet expliciet aan de orde gekomen, de focus lag meer op instroom tot aan uitstroom. Toch is in de verschillende reactie en gesprekken bij de posters dit punt opgevallen door de gespreksleider.

Bron: RNZS 2021: Van Afstemmingsoverleg naar Actie-overleg Amsterdam-Amstelland (bewerking).

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Gezien het feit dat het Afstemmingsoverleg geen Actieoverleg is geworden, is er nog geen meer- of minderwerk aan te duiden. Pas na de uitwerking van de ontwikkelvragen en pas als de behoefte er is vanuit alle partners om een actieoverleg op te zetten, kan dit worden getoond.

3.3 Waarde

Gezien het feit dat de regio Amsterdam-Amstelland nog geen Actieoverleg kent, is waarde niet te duiden. Met de doorontwikkeling van de andere verbeteractiviteiten en het uitwerken van de ontwikkelvragen, komt hier wellicht in 2022/2023 verandering in.

Op de vraag naar de waarde van het huidige Afstemmingsoverleg wordt gematigd positief gereageerd. Deze ambivalentie blijkt natuurlijk ook uit de ontwikkelvragen die ze gezamenlijk hebben opgesteld. Veilig Thuis waardeert bijvoorbeeld de mogelijkheid om te overleggen op vastlopende casuïstiek en weet zaken in te brengen wanneer nodig. Ook andere ketenpartners zien het belang in van het overleg waarbij één zaak als voorbeeld wordt genoemd.

“Er was een melding geweest van het ziekenhuis dat er een mevrouw zat met een voet wond waarbij ze heeft verteld dat er een mes in haar voet is gevallen. Die mevrouw wilde geen aangifte doen. Het rommelde daar al langer en er waren al getuigen van huiselijk geweld. Dat delen we dan toch met elkaar (in afstemmingsoverleg). Zo van, als we nu gaan aanhouden dan kunnen we de verdachte niet lang vasthouden, maar hebben we dan aan de voorkant wel de veiligheid georganiseerd van deze mevrouw? Dan stemmen we onze acties op elkaar af voor veiligheid.”

Aan de andere kant suggereren andere partners dat vragen die Veilig Thuis inbrengt niet altijd een Afstemmingsoverleg behoeven, maar ook telefonisch onderling kunnen worden besproken. De traagheid van het proces om tot overeenstemming te komen of het een Actieoverleg of Afstemmingsoverleg dient te worden, werkt eveneens frustrerend voor enkele geïnterviewden. Ten slotte is het gebrek aan formalisatie een struikelblok.

“Iedereen registreert in zijn eigen systeem en we hebben niet echt een secretaris. Het is allemaal niet echt geformaliseerd. Dus doorontwikkeling is wel belangrijk, op organisatie en administratie. Nu staan we voor de vraag hoe we die professionalisering om het zo maar even te noemen. Hoe we dat nu gaan vormgeven? Dat gaat dan mogelijk misschien ook wel weer om capaciteit vragen. Wie moet dat dan leveren? Weet je, als ik vraag van wie is het afstemming overleg eigenlijk? Ja, het is natuurlijk eigenlijk voor ons allemaal, maar als het voor ons allemaal is, is het ook eigenlijk van niemand. Dus wie neemt dan de verantwoordelijkheid om daar het voortouw in te nemen?”

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelinspanningen

De regio Amsterdam-Amstelland is met de samenwerking tussen VT en ZSM begonnen in juli 2020. Een aparte werkgroep VT op ZSM heeft zich samen met een regionaal ondersteuner (2 uur per week) gericht op kennismaking tussen partners, inventariseren van taken en verantwoordelijkheden, en het inrichten van gezamenlijke werkprocessen. Dit proces wordt omschreven als een intensief, langdurig groeiproces.

Om de kennismaking en samenwerking te bevorderen werden vier online VT/ZSM modules ontwikkeld (zie Uit de Praktijk 4.1). Het streven is om deze door zo veel mogelijk betrokken mensen te laten volgen. Maar het blijft op vrijwillige basis. De eerste drie modules zijn reeds uitgevoerd. De vierde staat in 2022 op de planning.

“Wat belangrijk is, is als je gaat samenwerken dat je elkaar gaat kennen, snappen en begrijpen. Dus dat je elkaars organisaties, taken en en dat soort dingen gaat begrijpen. Dus daar is een investering voor nodig, voor het opzetten van de samenwerking, het inrichten van de samenwerking. Bijvoorbeeld Veilig Thuis. Ze hebben een wettelijke taak, maar soms ook taken vanuit de gemeenten. Dat moet je eigenlijk allemaal eerst met elkaar in kaart brengen.”

Uit de praktijk 4.1. Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking

Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking
De werkgroep aanpak Huiselijk Geweld, waarin alle betrokken organisaties vertegenwoordigd zijn, heeft het optimale werkproces beschreven voor de aanpak van Huiselijk Geweld, waaronder ex-partnerstalking. Nieuw daarbij is de samenwerking van de Veilig Thuis Organisaties met ZSM. Om die samenwerking te ondersteunen is een trainings- en scholingsaanbod ontwikkeld. Die bestaat uit 4 modules. Deze modules zijn los van elkaar te volgen; het uitgangspunt is dat ze online worden gegeven. Niet iedereen hoeft elke module te volgen. De locaties kunnen zelf aangeven welke ondersteuning op welk moment gewenst is.

De vier modules zijn:

- A Netwerk-opstellingen
- B De deelnemende partners: taken en (on)mogelijkheden
- C Bewustwording en kennis complexiteit Huiselijk Geweld/
ex-partnerstalking en noodzaak bescherming slachtoffer
- D Privacy(wetgeving) en gegevensdeling

Bron: RNZS 2020. Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking.

De gezamenlijke werkprocessen werden in eerste instantie vanwege de coronapandemie telefonisch opgepakt. Dit bleek een moeilijk en onbevredigend proces. In december 2020 werden nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt, maar ook deze leidden niet tot voldoende afstemming bij HG-zaken. Dankzij de versoepeling van de coronamaatregelen, kon in juli 2021 gestart worden met fysieke aanwezigheid van VT-medewerkers op de ZSM-locatie in Amsterdam. De verwachting was dat dit tot betere samenwerking zou leiden. Maar eind 2021 bleek dat er nog veel ontevredenheid heerste onder betrokken medewerkers van VT. Veel factoren speelden hierin een rol, waaronder:

- Bij de aanpak van aangehouden HG-verdachten zijn in Amsterdam veel organisaties en afdelingen betrokken waardoor niet altijd duidelijk is wie/welke organisatie bij een zaak zijn betrokken. Met name zaken waarbij THV-beoordelaars en de PGA van het OM betrokken zijn, lukt het niet altijd om tijdig af te stemmen.
- VT heeft geen verdachtenmonitor, dus is afhankelijk van inbreng van ZSM-partners en niet vanzelfsprekend onderdeel van overleg.
- VT heeft slechts capaciteit voor fysieke aanwezigheid binnen kantoor tijden. HG-zaken komen meer voor in de avonden en weekenden waardoor VT alsnog niet betrokken kan worden bij het afdoeningsoverleg.
- ZSM-medewerkers roepen vaak VT medewerkers op om slechts informatie te leveren in plaats van voor een gezamenlijke aanpak tussen zorg en straf bij huiselijk geweld. Dit creëert irritatie en frustratie bij VT-medewerkers.
- VT is wettelijk gebonden aan bepaalde regels over informatiedeling met ZSM-partners. Dit creëert irritatie en frustratie bij ZSM-partners.

Na bespreking van deze barrières zijn de samenwerkingsafspraken aangescherpt. Voor de eerste barrière werden in het voorjaar van 2022 aanvullend twee sessies georganiseerd om meer zicht te krijgen op het ‘verloop van de zaak’ wat betreft betrokken partners, verantwoordelijkheden en ‘routing’ bij THV en PGA-zaken.

“Het is afhankelijk van heel veel zaken, en niet altijd helemaal van tevoren te voorspellen. Dat je heel goed moet weten: Wie is daar nou mee bezig? En waar ligt die zaak dan? En hoe kan ik het daar dan achterhalen? Dus dat is best wel ingewikkeld”.

Vanuit de twee sessies kwamen veel verbeterpunten naar voren om VT op ZSM te verstevigen. Deze zijn in zijn geheel weergegeven in Uit de Praktijk 4.2. Doorontwikkeling op deze punten vindt in de tweede helft van 2022 plaats.

Uit de praktijk 4.2 Verbeterpunten VT op ZSM in combinatie met THV en/of PGA Amsterdam-Amstelland

De eerste sessie betrof de samenloop van HG ZSM/ PGA zaken met een Tijdelijk Huisverbod (THV):

Op basis van de bevindingen zijn verbeterpunten opgesteld. In mei gaan we bekijken hoe we de volgende punten kunnen oppakken:

1. ZSM en PGA kunnen bij de THV-beoordelaars, in HG zaken waarbij er geen THV-beoordeling heeft plaatsgevonden of waarbij er geen THV is opgelegd, meer doorvragen naar de achterliggende redenen.
2. Naast het uitwisselen van informatie over of er een THV is opgelegd is er vanuit de justitieorganisaties (OM en 3RO) ook behoefte aan inhoudelijke “wat” informatie om beter zicht te krijgen op het patroon van het geweld. En met de THV-beoordelaars bespreken of aanvullende maatregelen vanuit het strafrecht noodzakelijk zijn om de veiligheid te borgen.
3. Afstemming over beoordeling en uitkomsten THV is ook van belang voor PGA. (Er vindt nu vrijwel geen afstemming plaats)

In de tweede sessie is de instroom van HG zaken bij de Persoons Gebonden Aanpak (PGA) besproken.

Uit deze bespreking kwamen de volgende verbeterpunten naar voren:

1. Reclassering, RvdK en SHN en VT moeten zicht hebben op (alle) HG zaken die instromen op de PGA-afdeling (Dus ook op de zaken die direct via de district-recherche instromen bij PGA)
2. Gezamenlijke afstemming over acute veiligheid en

veiligheidsvoorwaarden is, op relevante momenten in het strafrechtelijk proces van PGA-zaken, ook nodig. Dat is nu niet het geval.

3. Snellere communicatie vanuit OM met 3RO en RvdK over besluit voorgeleiding HG verdachte is wenselijk. (Nu is dat pas op de dag van de voorgeleiding of op de middag voorafgaand aan de dag van de voorgeleiding. Hierdoor is het lastig de vroeghulp en het advies in te plannen/ uit te voeren.)
4. Korte lijnen tussen de betrokken organisaties: hoe kan je elkaar snel vinden als je vragen hebt over een HG zaak, waarbij er overlap is tussen zorg en straf? (Deze lijnen zijn niet ingericht. Nu vooral persoonlijke contacten)
5. De PGA HG zaken die niet worden voorgeleid hebben een lange doorlooptijd, doordat er onvoldoende zittingsruimte is. In deze zaken zou vaker overwogen kunnen worden om de zaak te routeren naar ZSM, zodat gebruik kan worden gemaakt van ZSM-zittingsruimte “snelrecht niet gedetineerd”.

OM, RvdK, SHN en 3RO zijn (al) met elkaar in overleg om de samenwerking met PGA te verbeteren. Bovenstaande punten zullen daarin worden meegenomen.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

Naast het ontwikkelen van de samenwerking tussen VT en ZSM, heeft de regio sinds begin 2022 ook een bewustwordingstraject opgezet rondom slachtoffers en verdachten met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB). Vanuit de praktijk kwamen signalen over de behoefte hieraan. Het RNZS heeft dit vervolgens opgepakt als 'vergeten doelgroep' en het binnen ZSM een plek gegeven. Met een aantal medewerkers van verschillende ketenpartners wordt in 2022 verkend en uitgewerkt hoe dit thema op de kaart kan worden gezet bij HG/SK-zaken.

“Hoe kunnen we collega’s in ieder geval bewust van maken dat het veel voorkomt? En ook dat mensen het herkennen? En dat mensen ook weten van nou, dan moet ik het misschien meer zo doen, of meer zo, want bepaalde brieven die wij sturen naar LVB-slachtoffers, sorry maar dat gaat echt totaal aan deze mensen voorbij bijvoorbeeld. We moeten onder de loep nemen van nou, wat is er nu al bij de verschillende organisaties? Zijn daar trainingen voor? Is daar al informatie over? Hoe kunnen we dat beter doen?”

Binnen korte tijd zijn er, RNZS Amsterdam eigen, ook al concrete acties uitgevoerd. Er zijn diverse trainingen in de maak en momenteel wordt een podcast gecreëerd om de kennis van HG-medewerkers van alle partners over LVB en de impact hiervan te vergroten. Uit de Praktijk 4.5 illustreert een casus waarbij LVB en de voorkennis hierover een belangrijke rol speelde. Uiteindelijk zullen de activiteiten wellicht leiden tot andere werkprocessen op het gebied van bijvoorbeeld communicatie naar LVB-slachtoffers (zie voorbeeld brief in bovenstaande quote) of beslissingen rondom LVB verdachten (zie voorbeeld casus Uit de Praktijk 4.5).

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Met zeven vaste VT-medewerkers wordt via een rooster gezorgd dat er elke weekdag een VT-medewerker aanwezig is op ZSM. Voor de VT's betekent het werken op ZSM wel meerwerk. Daarbij spelen niet alleen de mogelijk aanvullende werkzaamheden een rol (omdat VT niet zelf in de verdachtenmonitor kan kijken, moet informatie worden uitgevraagd bij ketenpartners), maar ook de aanwezigheid op ZSM zelf. VT-medewerkers met een eigen caseload kunnen op de 'stille momenten' aan hun eigen zaken werken. Maar ondanks dat de meeste meldingen 's ochtends vroeg, 's avonds en in de weekenden plaatsvinden (en VT-medewerkers hier dus niet mee te maken krijgen), zijn er alsnog tijdens kantooruren tussen de één en acht zaken per dag (zie type en hoeveelheid zaken in Uit de Praktijk 4.3). Dit betekent soms dat aan de eigen caseload op andere tijdstippen moet worden gewerkt.

Uit de praktijk 4.3 Huiselijk Geweld THV/ PGA cijfers 2021 – Amsterdam Amstelland

In Amsterdam zijn in 2021 in totaal 850 verdachten aangehouden voor huiselijk geweld. Daarvan zijn 197 zaken opgepakt door de afdeling PGA van het OM. De rest stroomde in bij ZSM.

In 2021 zijn 241 volledige THV-beoordelingen gedaan, waarbij in 215 zaken een THV is opgelegd. De THV-beoordelingen betreffen op een uitzondering na, allemaal aangehouden HG verdachten. In de THV-zaken is veelal sprake van ernstig of zeer ernstig huiselijk geweld.

In het evaluatierapport 'Inzet tijdelijk huisverbod Amsterdam-Amstelland 2022' komt naar voren: "Het huiselijk geweld waar het bij tijdelijke huisverboden in Amsterdam-Amstelland om gaat is in overgrote mate ernstig of zeer ernstig te noemen. We zien dat in vrijwel de helft (45%) van de gevallen er sprake is van 'zeer ernstig' huiselijk geweld. We spreken hiervan als sprake is van een jarenlang patroon van structureel zware mishandeling waarbij regelmatig sprake is van lichamelijk letsel. In nog eens 40% van de gevallen ('ernstig') is sprake van herhaaldelijke lichamelijke mishandeling over een periode van meerdere jaren.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

4.3 Waarde

Ondanks de moeizame totstandkoming en complexe materie wordt de samenwerking tussen VT en ZSM op waarde geschat door betrokken partijen. Men vindt dat er al 1) sneller informatie wordt gedeeld, 2) bekendheid is over mogelijke overleggen/tafels, 3) zorgen over gezinnen kenbaar kunnen worden gemaakt, en 4) beslissingen anders worden genomen. Uit de Praktijk 4.4 toont de samenvatting van de eigen Voortgangsrapportage van de VT/ZSM werkgroep. Uit de Praktijk 4.5 illustreert een succesvolle casus door vroegtijdige samenwerking.

Uit de praktijk 4.4 Samenvatting Voortgangsrapportage VT op ZSM Amsterdam-Amstelland

“De gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld is langzaam maar zeker aan het groeien. Van de aangehouden HG verdachten die op ZSM instromen, weten we steeds vaker of er sprake is van acute onveiligheid en kunnen we beter onderbouwen of veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Afstemming aansluitend op ZSM, zoals tussen VT en het spreekuur HG, verloopt ook goed.

De samenwerking is ook nog steeds in ontwikkeling. De samenwerkingsafspraken kunnen zich niet alleen beperken tot VT en de ZSM-medewerkers, omdat bij HG meer afdelingen, organisaties en gremia betrokken zijn. Zoals de THV-beoordelaars, de medewerkers van de PGA-afdeling en de Blijf Groep. Met hen voeren we gesprekken om tijdige afstemming, in zaken waarbij sprake is van overlap, beter te kunnen organiseren.

Tot slot is het wenselijk om te onderzoeken op welke manier we ook in de weekenden de samenwerking tussen VT en ZSM kunnen organiseren, zodanig dat we in deze zaken ook vroegtijdig zicht hebben op de acute (on)veiligheid van de slachtoffers”.

Bron: Koekkoek, B. 2022. Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam.

Uit de praktijk 4.5 Casus LVB jongen als verdachte

Casus van LVB jongen die gewelddadig is richting moeder en broertje

“In deze specifieke zaak ging het om huiselijk geweld, waarbij een jongen van 22 was betrokken die heel agressief was geweest binnen het gezin, naar zijn broertje en naar zijn moeder. Er kwam een melding binnen op ZSM. We hebben vervolgens deze zaak besproken met elkaar op het ZSM-kantoor. Dit was niet de eerste keer dat we het gezin bespraken. Het was bekend dat deze jongen autisme en epilepsie had. Het vermoeden was dat hij ook licht verstandelijk beperkt was. Hij had in ieder geval hulpverlening die daarop gericht was. Dus die agressie komt dan mogelijk dus ergens anders vandaan, dan dat die “alleen maar agressief” is. We hadden die zaak dus al eerder besproken op ZSM, juist omdat de reclassering het zo zorgelijk vond dat deze jongen er eigenlijk misschien niet zo veel aan kan doen. Maar er kwam wel elke keer weer een incident, dus dan was hij weer agressief. Daar waren ook jonge kinderen bij betrokken. Dus dan maken we ons natuurlijk wel zorgen. Wat is de impact op het hele gezin en op deze jongen? Er was al een psychiatrisch verpleegkundige betrokken. De wijkagent had ook al eerder gekeken, want die kende dat gezin dat ook heel goed. Maar na dit incident stemden we direct met elkaar af: Is er voldoende zorg eigenlijk voor dit gezin? Wat kan er nog meer? Hoe gaat het met alle gezinsleden en hoe kunnen we dat het beste begeleiden?

Het bleek dat de hulpverlening nog niet goed op gang was gekomen. We hebben uiteindelijk besloten dat het toch wel heel erg te maken had met de aandoening, en het feit dat zijn zorg dus toch niet volledig was. We hebben nu bepaald dat er nog geen strafrecht nodig is, ook omdat de hulpverlening nu pas gaat lopen. Dan gaan we eerst kijken de hulpverlening helpt vanuit Veilig Thuis. Als uiteindelijk blijkt dat het toch niet goed gaat of er komt weer een nieuw incident, ja dan gaan ze het opnieuw beoordelen. Ook vanuit het OM van moet hier nou toch strafrechtelijk iets mee? Maar in dit soort situaties is dat eigenlijk meestal niet wenselijk omdat het toch mogelijk onvoldoende effect heeft. En de vraag is ook maar of deze jongen dat goed gaat begrijpen. Zonder VT op ZSM hadden we deze informatie niet zo snel aan elkaar gekoppeld, en dit ondanks de ingewikkeldheden met informatiedeling. Door VT/ZSM is dat wel verbeterd denk ik, dat we meer kunnen en mogen met elkaar”.

Bron: Interview VT-medewerker 17 juni 2022

Tegelijkertijd zijn er ook nog wel veel kritische geluiden te horen en vragen te beantwoorden. Het elkaar niet durven bevragen over het werk en elkaars verantwoordelijkheden en mogelijkheden nog onvoldoende kennen spelen een belemmerende rol. Ook met name het ontbreken van volwaardig partnerschap van VT op ZSM en de moeilijkheden rondom informatiedeling zorgen bij alle partners nog regelmatig voor frustraties.

“Ik krijg zo’n dossier bij het OM. Er staat daar bijvoorbeeld niet in: de VT medewerker ging erheen. Die had een onderbuikgevoel dat de vrouw de agressor is. Of iedereen was heel emotioneel en er zijn problemen. Geldproblemen, of wat dan ook. Het is echt de eerste veiligheids beoordeling. Die vind ik het allerbelangrijkste. Want dan kan ik mijn afdoening daar op afstemmen. Als zij zeggen: meneer is wat doorgedraaid? Die moet komende dagen echt niet naar huis. Dan kan ik een aanwijzing opleggen. Deze informatie wil ik van VT krijgen. Maar dat gebeurt zo weinig, of dat mag dan weer niet ”.

De partners hopen dat de aankomende wetswijzing binnen de WMO het proces zal vergemakkelijken en daarmee een grotere impact kan hebben op acute HG-zaken waar zorg en straf samenloopt.

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De verbeteractie rondom Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling kwam moeilijk op gang in Amsterdam. Na het uitkomen van de HSSK zijn wel enkele activiteiten ondernomen om samenwerking tot stand te brengen en zijn er sessies georganiseerd voor deskundigheidsbevordering op het thema. Maar onder andere de coronapandemie en personele wisselingen zorgden voor weinig continuïteit.

“Iedereen was heel tevreden over het samenwerken, en ook blij met die handreiking en dat we het met elkaar konden bespreken hoe we dat praktisch gingen invullen. Het is toen ook heel goed gegaan. Alleen ik hoorde toen wel van het OM op een gegeven moment dat de zaken toch wel weer wat terugliepen. En dan kun je natuurlijk afvragen: zijn er dan weinig zaken of kunnen we elkaar weer niet vinden?”

In het jaarplan 2022 van het RNZS Amsterdam-Amstelland staat het thema daarom weer op de agenda. Het opgestelde doel aan het begin van het jaar was het evalueren van eerdere activiteiten en het opnieuw oppakken van het thema met een apart HSSK-overleg. Een van de eerdere activiteiten, een spoed whatsapp-groep (dus een vorm van Samen op in Acuu), is vervolgens nieuw leven ingeblazen. In deze whatsappgroep alarmeren de ketenpartners (VT, OM, Politie en RvdK) elkaar als er een vermoeden is van strafbare kindermishandeling. In veel gevallen is er vervolgens binnen een paar uur gezamenlijk overleg.

“Dit begint vaak bij ons (VT). We krijgen een melding van een ziekenhuis, er is zwaar letsel, vermoedens van strafbare kindermishandeling. Wij activeren in de app een overleg om samen met de politie en de Raad voor de Kinderbescherming een plan te maken. Wat gaan we doen? Hoe gaan we het aanpakken?”

“We hebben gemeend dat de lijnen heel kort moeten zijn om überhaupt die samenwerking te laten plaatsvinden. En die zijn er ook. Ik bedoel, de officier heeft contact met de chef van dienst van de politie en met de gedragswetenschapper en de vertrouwensarts van Veilig Thuis op het moment dat zo’n zaak zich voordoet. Dus die vinden elkaar wel, maar dat zit hem echt op die korte lijnen”.

Daarnaast heeft het RNZS recent (juni 2022) een leidraad opgesteld om een apart HSSK-overleg te starten genaamd KiMi Samenwerking Amsterdam. Dit overleg bevindt zich nog in de ontwikkelfase en de leidraad staat nog in concept (zie Uit de Praktijk 5.1).

Uit de praktijk 5.1 Beoogde Samenwerking SBKM Regio Amsterdam-Amstelland

KiMi Samenwerking Amsterdam

1. Achtergrond

Als Regionaal Netwerk Zorg Straf Amsterdam (RNZS AMS) hebben wij de wens om op regelmatige basis met de betrokken professionals samen te komen als Kindermishandeling (KiMi) samenwerking Amsterdam om onze samenwerking in het kader van strafbare kindermishandeling (SBKM) te versterken.

2. Doelen van het overleg

Het overleg heeft vier overkoepelende doelen die bijdragen aan een goede samenwerking:

Elkaar beter leren kennen: wij kennen elkaar en weten wat de taken en rollen van de betrokken professionals zijn. Hierdoor bouwen wij aan onze onderlinge relaties.

Dilemma's en knelpunten bespreken: wij evalueren en bespreken het verloop van casussen. Daarmee werken wij aan een verbeterde toekomstige samenwerking.

Informatie en kennis delen: wij delen kennis en expertise vanuit onze verschillende perspectieven. Hierdoor leren wij als professionals binnen de zorg-straf keten van elkaar.

Actualiteit bespreken en herijken: wij besteden aandacht aan de actualiteit en herijken of de inrichting van het overleg aansluit bij onze wensen en behoeften.

3. Deelnemers

Professionals vanuit het Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Politie nemen deel aan het overleg. De Reclassering is agendalid van het overleg.

De professionals die per organisatie aansluiten, zijn:

- Nauw betrokken in de praktijk bij de aanpak van SBKM;
- Inhoudelijk op de hoogte om over het thema in gesprek te gaan en casuïstiek te bespreken;
- Toegewijd om actief aan het overleg deel te nemen. Per overleg sluit minstens één persoon per organisatie aan, die terugkoppelt aan collega's die niet konden aansluiten.

Elke organisatie heeft een aanspreekpunt, deze is verantwoordelijk voor het bijhouden of de juiste personen van zijn/haar organisatie voor het overleg worden uitgenodigd, aansluiten bij het overleg en onderdeel zijn van de spoed WhatsApp groep.

4. Voorbereiding en organisatie

In 2022 zijn de aanspreekpunten per organisatie voor het overleg (*naam*) (OM), (*naam*) (RvdK), (*naam*) (VT), (*naam*) (Politie). Zij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie. Per jaar rouleert tussen de organisaties het voorzitterschap van het overleg.

Het overleg wordt vier keer per jaar georganiseerd (één keer in de drie

maanden). Aan het begin van het nieuwe jaar wordt bepaald wanneer en waar het overleg plaatsvindt. Een extra overleg kan gepland worden, mochten er tussentijds belangrijke bespreekpunten naar voren komen. Wij hechten eraan dat de deelnemende professionals fysiek deelnemen aan het overleg. De locatie van het overleg rouleert tussen de organisaties. Mocht iemand fysiek niet kunnen aansluiten, dan is het mogelijk om online aan te sluiten.

5. Herijking

Eén keer per jaar herijken de aanspreekpunten gezamenlijk de inrichting van het overleg. Dit gebeurt op een vast moment, namelijk tijdens het overleg in Q1. Zij stellen vast wie voor het aankomend jaar de contactpersonen per organisatie zijn en actualiseren de genodigdlijst voor het overleg. Daarnaast bepalen zij aan de hand van de gezamenlijke wensen en behoefte wat de gewenste doelen van het overleg zijn en passen hier de inrichting van het overleg op aan.

Bron: RNZS 2022. (Concept) Leidraad RNZS AMS overleg. KiMi Samenwerking Amsterdam

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Gezien het feit dat het samenwerken op Strafbare Kindermishandeling voornamelijk alleen is opgezet met een whatsappgroep, is er nauwelijks meerwerk aan te duiden. Het elkaar alarmeren en vroegtijdig overleg inplannen, kan worden gezien als onderdeel van de bestaande werkprocessen. Het huidige jaar waarin evaluatie zal plaatsvinden en het thema opnieuw wordt opgepakt in de KiMi Samenwerking Amsterdam, zal moeten uitwijzen of er meer of minderwerk ontstaat door de bestaande en de nog te ontwikkelen activiteiten.

Tegelijkertijd is het beseft dat de korte lijnen en het vertrouwen kwetsbaar zijn, afhankelijk van de juiste mensen op de juiste plek. Het vergroten van de alertheid (deskundigheidsbevordering) van collega's op strafbare kindermishandeling bij de ketenpartners, maar ook bij andere melders (zoals scholen en ziekenhuizen) moet nog extra worden ingezet. De regio verwacht dat de KiMi Samenwerking Amsterdam (zie Uit De Praktijk 5.1) hierin een belangrijke rol kan spelen.

5.3 Waarde

De whatsappgroep voor vroegtijdige samenwerking bij (het vermoeden van) Strafbare Kindermishandeling wordt door meerdere partners benoemd als een succesvolle verbetering. Het zorgt voor zeer korte lijnen die snel kunnen worden ingezet. Vertrouwen speelt hierin ook een belangrijke rol.

“Wat je natuurlijk in z'n algemeenheid ziet is dat men nog steeds wel in een heel laat stadium elkaar gaat bevragen. Vooral als er een melding komt waaien vanuit het ziekenhuis, dan is het toch vaak pas de vrijdagmiddag. Maar doordat die korte lijnen er zijn en omdat men elkaar kent, omdat men de juiste man bij de Zedenpolitie kent weet je, is dat vertrouwen er. En dat is echt wel een heel belangrijk ingrediënt om samen te werken op dit thema. Vertrouwen. Dat je kunt vertrouwen op: 'Ik zeg tot hier en ik wacht even op jou zodat we de acties kunnen afstemmen op elkaar'. En als dat vertrouwen er is, dan is die samenwerking ook goed. Dat is op dit moment echt al gaande binnen Amsterdam”.

Indicatoren kwaliteit & impact

Landelijke context

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

Veel van de meerwaarde van vroegtijdige samenwerking in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zit in de praktische samenhang in “de loop van de zaak”. Naast die praktische samenhang, is er nog een overkoepelend aspect: de samenwerking in de verbeteracties zorgt ook voor meer alertheid en betere samenwerkingsvaardigheden (deskundigheidsbevordering) buiten de verbeteracties om. Dan gaat het om aspecten als elkaars werk en verantwoordelijkheden beter leren kennen, gezamenlijke trainingen, gezamenlijk leren van ervaringen uit de verbeteracties, over en weer duidelijke verwachtingen over bijdrage van samenwerkingspartners in een casus, et cetera. Dat soort aspecten komen veelal samen in het Regionaal Netwerk Zorg Straf.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat verbeteracties in samenhang het volgende opleveren:

- *Het realiseren van de ontwikkelagenda zorgt ervoor dat situaties van onveiligheid in gezinssystemen eerder (gezamenlijk) in beeld komen bij de betrokken partners.*
- *Parallel (en minder volgtijdelijk) samen werken door de betrokken partners zorgt ervoor dat zij met meer snelheid en efficiency kunnen samenwerken.*
- *De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt bovendien kleiner, omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.*
- *Tijdens deze afstemmingsmomenten maken de betrokken partners afspraken over de inzet van interventies (justitiële en ‘zorg’ interventies) om het geweld te stoppen en te voorkomen.*
- *De informatiepositie van betrokken partners wordt op verschillende momenten in de loop van de zaak versterkt.*
- *De verbeteractiviteiten in de ontwikkelagenda bevatten landelijke werkwijzen die op regionaal niveau geconcretiseerd en gerealiseerd worden. Dit vraagt om een continu gesprek en onderling leerproces in de regio en tussen regio’s.*

2. Samen op in acuut

Samen op in Acuut is gericht op het verbeteren van de samenwerking in (crisis)situaties waarin sprake is van acute onveiligheid of het vermoeden van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen direct in veiligheid gebracht moeten worden. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

- *Doel.* De samenwerkingspartners binnen Veiligheid Voorop eerder, beter en effectiever te laten samenwerken in het eerste uur van een crisissituatie. Een integrale aanpak om de directe veiligheid in het gezin te herstellen.
- *Aanleiding.* Een (112) melding de politie, of VT signaleert in een crisissituatie dat mogelijk sprake is van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling en acute onveiligheid.
- *Vorm.* Geen blauwdruk. Binnen Veiligheid Voorop wordt de samenwerking in acuut onveilige situaties in de praktijk gebracht aan de hand van de uitgangspunten in de toolkit Samen op in Acuut.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat Samen op in Acuut het volgende oplevert:

- *Er is sneller een beeld van de veiligheid van betrokkenen omdat VT en politie sneller betrokken raken bij 'elkaars' acute meldingen.*
- *De kwaliteit en rijkheid van de informatie is beter ten opzichte van de informatie die in de huidige situatie via een VT-melding van politie bij VT terecht komt.*
- *Mede door de verbeterde informatiepositie kunnen politie en VT op een meer effectieve en efficiënte manier interventies inzetten.*
- *Er wordt een meer expliciete en gezamenlijke afweging gemaakt tussen politie en VT over wat er moet gebeuren na een incident.*

3. Actie-overleg

In de samenwerkingsafspraken tussen VT, Politie en OM uit 2015 is opgenomen dat er in elke regio een afstemmingsoverleg moet zijn. Na een succesvolle regionale pilot is die afspraak als het Actie-overleg opgenomen in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop. Inmiddels is er in elke regio een (vorm van een) Actie-overleg actief.

- *Doel.* Het Actie-overleg is gericht op het nemen van besluiten en het komen tot actie in specifieke - vaak 'buikpijn' - casuïstiek: in samenwerking tussen straf en zorg, op basis van gedeelde informatie en met gezamenlijke competenties en bevoegdheden te komen tot een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het kent drie stappen: 1. Informatie delen en duiden 2. Afspraken voor directe en structurele veiligheid 3. Overdragen en gemaakte afspraken uitvoeren.
- *Aanleiding.* Wanneer één van de partijen behoefte heeft de samenwerking op te starten.
- *Vorm.* Gezamenlijk overleg, veelal in fysieke vorm, maar ook langs digitale weg mogelijk. In de meeste regio's is wekelijks overleg gangbaar, als het Actie-overleg zich richt op Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Als het Actie-overleg zich alleen richt op Strafbare Kindermishandeling, dan is de frequentie lager. In de meeste gevallen vindt het Actie-overleg plaats op de schaal van de VT-regio.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat het Actie-overleg het volgende oplevert:

- *De bespreking(en) van casuïstiek in een actieoverleg levert een gezamenlijk plan op voor de directe en structurele veiligheid.*
- *Afspraken over onderzoekshandelingen zorgen ervoor dat eventuele onderzoeksactiviteiten van politie en OM én de onderzoeksactiviteiten vanuit Veilig Thuis op elkaar zijn afgestemd.*
- *Er worden ook afspraken gemaakt over de inzet van interventies.*
- *Casuïstiek komt eerder in beeld bij OM en VT.*
- *Het actieoverleg draagt bij aan een verbeterde samenwerking tussen de betrokken partners.*

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

Het merendeel van de huiselijk geweld zaken waarin een verdachte is of wordt gehoord, komt binnen via ZSM. Als er een verdachte gehoord of aangehouden is, wordt de zaak besproken op ZSM. Daar stemmen OM, politie, de RvdK, 3RO, Slachtofferhulp en Halt met elkaar af over de benodigde aanpak en strafrechtelijke vervolging. De Officier van Justitie moet binnen 9 uur na aanhouding een eerste besluit nemen: vasthouden of heenzenden, een zaak verder (laten) onderzoeken, vervolging instellen of seponeren. VT is een relatief nieuwe partner bij ZSM. De beoordeling van de acute veiligheid door VT geeft zicht op de (fysieke) veiligheid van de direct betrokken. VT kan op basis daarvan toelichten of en welke veiligheidsvoorwaarden noodzakelijk zijn indien de verdachte moet worden heen gezonden. De reclassering neemt dit ook mee in het reclasseringsadvies.

- *Doel.* In samenwerking tussen zorg en straf komen tot een afdoening van de zaak waarbij het herstellen van de veiligheid optimaal wordt bevorderd.
- *Aanleiding.* Er is een verdachte van huiselijk geweld aangehouden of gehoord, waarbij een redelijk vermoeden is van een bewijsbaar strafbaar feit.
- *Vorm.* ZSM kent een aantal vaste partners. Er zijn twee vormen waarin de samenwerking met VT op huiselijk geweld vormgegeven kan worden: 1. VT is niet bij de ZSM-tafel aanwezig maar levert op verzoek informatie (VT als consultatie-partij) 2. VT is wel bij de ZSM-tafel aanwezig (VT als deelnemer, bij HG-zaken).

In beide gevallen voert VT de veiligheidsbeoordeling uit. Op basis hiervan wordt op ZSM besproken of het nodig is om op korte termijn veiligheidsmaatregelen te treffen die de acute onveiligheid kunnen opheffen of de veiligheid in voldoende mate kunnen waarborgen.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM (beoogd) het volgende oplevert:

- *Op ZSM ontstaat inzicht in het soort en de mate van onveiligheid.*
- *Het inzicht in het soort en de mate van onveiligheid geeft richting aan de 'route' van een zaak en moet ervoor zorgen dat een verdachte niet in vrijheid wordt gesteld zonder (juridische) veiligheidsmaatregelen.*
- *3RO heeft de ambitie om in alle HG-zaken op ZSM een advies uit te brengen over de verdachte en zijn of haar situatie.*
- *Wanneer VT (fysiek) deelnemer is aan de ZSM-tafel voor HG-zaken verkrijgt dat de informatie voor VT.*
- *Strafrechtelijke maatregelen beter aan te laten sluiten bij (reeds lopende) interventies vanuit de zorg of hulpverlening en vice versa.*
- *De RvdK wordt betrokken bij zaken waarin sprake is van een minderjarige verdachte of van een meerderjarige verdachte én kinderen zijn betrokken, bijvoorbeeld als slachtoffer of getuige.*

5. Samenwerken bij strafbare kindermishandeling

Om de samenwerking bij strafbare kindermishandeling te versterken, is in 2017 de Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (HSSK) vastgesteld. De samenwerkingspartners verwerken de HSSK in hun werkprocessen. De politie heeft een landelijke werkinstructie en een infographic opgesteld. In 2019 is de HSSK verwerkt in het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019. In 2020 verscheen het rapport Bouwblokken voor de verbetering van samenwerking bij strafbare kindermishandeling. Daarin wordt een aantal bouwstenen gepresenteerd om de samenwerking concreet te versterken. In de tweede helft van 2021 zijn gesprekken gevoerd met een groot aantal professionals uit de tien regio's om het interregionale contact te vergroten, de toegevoegde waarde van samenwerking te bespreken en te inspireren aan de hand van de bouwblokken en bouwstenen. Eind 2021 lag de focus op de (vroegtijdige) samenwerking tussen de medische en justitiële professionals. Een overzicht van de opgehaalde best practices en uitdagingen is opgenomen in het eindrapport *Resultaten Project Medisch en Justitieel Samenwerken bij Aanpak Kindermishandeling (2022)*.

- *Doel.* Bij het vermoeden of bij signalering van strafbare kindermishandeling direct en adequaat tot samenwerking te komen tussen justitiepartners, Veilig Thuis en andere professionals (professionele melders zoals ziekenhuizen en expertisecentra zoals het LECK).
- *Aanleiding.* Meldingen bij Veilig Thuis waar sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling.
- *Vorm.* Op elkaar afgestemde interventies en onderzoekshandelingen. Een gezamenlijk onderzoeksplan.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de versterking van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling het volgende oplevert:

Situaties van onveiligheid in gezinssystemen komen eerder (gezamenlijk) in beeld bij de betrokken partners.

De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt kleiner omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.

De informatiepositie van betrokken partners wordt versterkt op verschillende momenten in de loop van de zaak.

Er ontstaat een structuur voor samenwerking tussen Veilig Thuis en de justitiële partners.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Indicatoren kwaliteit & impact

Overzicht indicatoren

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Afspraken over afstemmen en delen van informatie Gezamenlijke training, intervisie, deskundigheidsbevordering	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inverdieneffecten tussen verbeteracties	Knelpunten informatievoorziening
Inverdieneffecten met andere werkstromen	Extra inzet nodig om informatie beschikbaar te maken
Meer- of minderwerk	
<i>Waarde</i>	
Verbetering in de praktijk	Ervaringsdeskundigheid
Gezamenlijk leerproces in RNZS	

2. Samen op in acuut

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Voorlichting politie en VT	Aanpassingen bereikbaarheid en beschikbaarheid VT
Aanpassingen werkproces	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Crisismeldingen	Opvolging
Snelheid informatievoorziening	Ruimte elders in werkprocessen
Knelpunten informatievoorziening	Evaluatie en doorontwikkeling
Extra inzet	
<i>Waarde</i>	
Betere veiligheidsbeoordelingen en interventies	Lagere kans op herhaling of escalatie
Alertheid op en herkenning van signalen	Grotere en blijvende bereidheid tot meewerken aan hulp
Late meldingen	Eerder meldingen aan andere partijen
Sneller vervolgstappen	Onderling vertrouwen en collegiaal contact
Lagere druk op HG&ZSM en Actie-overleg	Betere samenwerking in de breedte
Effectievere inzet van capaciteit	

3. Actie-overleg

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Kwartiermaker of projectleider Afspraken over delen en vastleggen van informatie	Bijscholing Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Frequentie Vorm Aanwezige partners Deelnemers Mandaat	Voorzitterschap en facilitering Informatiedeling en vastleggen Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger informatie- deling en -verrijking Completer beeld Hogere kwaliteit Vroegtijdige afstemming	Verdere ontwikkeling van het vak- manschap Lagere kans op herhaling Hoog-risicogezinnen beter in beeld Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Vermindering van administratieve lasten Effectievere inzet van capaciteit	Groei vertrouwen buiten Actie-overleg Samenwerking zonder Actie-overleg

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
VT aan ZSM-tafel Afspraken werkwijze Kosten randvoorwaarden	Afspraken over delen en vastleggen van informatie Bijscholing Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inzet Extra capaciteit Knelpunten in de informatie- voorziening en -deling	Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere afweging van zorg en straf in afdoeningsbeslissing Completer beeld	Effectievere inzet van capaciteit Verdere ontwikkeling van vakmanschap Lagere kans op herhaling
Betere informatiedeling en -verrijking Voorkomen invrijheidstelling zonder veiligheidsmaatregelen	Onderling vertrouwen tussen de deelnemende samenwerkings- partners Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Snellere inzet van veiligheids- maatregelen Vermindering van administratieve lasten Gestroomlijnder informatiedeling	Groei vertrouwen buiten HG&ZSM Samenwerking zonder HG&ZSM

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	
Voorlichting	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Kwartiermaker of projectleider Bijscholing	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Vaste contactpersonen	Knelpunten in de informatievoorziening en -deling
Tijdige betrokkenheid	Extra inzet om informatie beschikbaar te maken of te delen
Melding ipv aangifte Anoniem overleg	Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger aanpak	Effectievere inzet van capaciteit
Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Completer beeld	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Hogere kwaliteit	Groei vertrouwen buiten SSK
Vroegtijdige afstemming	Samenwerking zonder SSK

Bronnen

De citaten zijn afkomstig uit gesprekken met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

Rapporten en documenten

- Eijsden, van M. *Notulen overleg RNZS*. (Apr, Sept, Okt, Dec 2021, en Feb, Apr 2022)
- Koekkoek, B. 2022. *Voortgangsrapportage gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld door VT&ZSM Amsterdam*.
- Plomp, E. 2022. *Memo Evaluatie Afstemmingsoverleg Adam (15-03-2022)*
- Politie Amsterdam 2020. *Workshops Zorg & Veiligheid Programma overzicht*
- RNZS 2020. *Trainingsaanbod aanpak Huiselijk Geweld waaronder ex-partnerstalking*
- RNZS 2021. *Van Afstemmingsoverleg naar Actie-overleg Amsterdam Amstelland*. Uitwerking evaluatie afstemmingsoverleg Adam-Amstelland
- RNZS 2022. *(Concept) Leidraad RNZS AMS overleg*. KiMi Samenwerking Amsterdam.
- RNZS 2022. *Jaarplan 2022. Wat gaan we doen als RNZS Amsterdam-Amstelland?* (08-02-22)
- Veilig Thuis 2022. *Werkproces THV-beoordelingen door Veilig Thuis*

Extra Respondent

Uitvoeringsmedewerker van Veilig Thuis werkzaam bij ZSM

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

In het werk aan het werk

Als Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en reclassering werken wij samen aan verbeterlagen in de aanpak van huiselijk geweld (HG) en kindermishandeling (KM) als er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. We werken vanuit de bedoeling, de veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Om onze samenwerking te kunnen versterken hebben we vanaf 2018 een ontwikkelagenda met elkaar vastgesteld en zetten we ons in op de uitvoering ervan. Ieder jaar maken we onze gezamenlijke inzet op de verbeterlagen voor het komende jaar concreet¹.

In 2021 stond de ontwikkeling en uitvoering van de vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf centraal:

- 1 Samen op bij acute onveiligheid
- 2 Actie-overleg bij dreigend gevaar of risico op onveiligheid
- 3 Aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis & ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken
- 4 Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Daarbij werkten we aan duurzame bestending van de resultaten door:

- De aansluiting bij het lokale veld en de gemeenten uitdrukkelijk op te zoeken.
- Samen werk te maken van de Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- De juridische onderbouwing uit te werken onder de 'loop van de zaak'
- Een set indicatoren uit te werken op kwaliteit en impact van de vroegtijdige aanpak zorg-straf.

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2022: regionaal centraal en duurzaam bestendigen

Nu is er behoefte aan rust en bestending van de intensieve samenwerking. Voor 2022 staan daarom 3 opgaven centraal

- **Regionale uitvoering** op de 4 afstemmingsmomenten in de loop van de zaak bij vroegtijdige aanpak van HG/KM bij samenloop zorg-straf. De praktische thematische toepassing hoort daarbij (denk aan (ex-)partner stalking, eerge relateerd geweld, ouderen mishandeling, intiem terreur).
- **Duurzame bestending** van resultaten in deze vroegtijdige aanpak door toe te werken naar landelijke duurzame besluiten op de Visie, de werkprocessen, de juridische onderbouwing en de indicatoren op kwaliteit en impact.
- **Concrete planvorming** op 2023 en verder, op inhoud en inclusief de uitwerking welke steunstructuur intensieve samenwerking nodig heeft om effectief te kunnen werken.

¹ Zie voor een korte uitleg: [uitleg_ontwikkelagenda.pdf](#) (vng.nl) en voor het overige de digitale bundels op de VNG-site: [Veiligheid voorop \(programma GHNT\) | VNG](#).